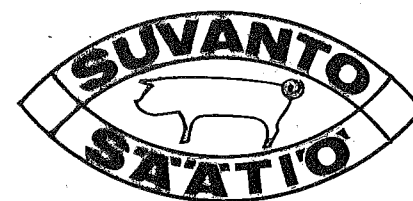

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 2 1978
MAALISKUU

Talvisota on päättynyt 13. 3. 1940 Suvannolla. Kuvassa on venäläiset tulleet Suvannon pohjoisrannalle. Kuva on otettu Lastenkodin seutuvilta. Suomalaiset sotilaat ovat kotoisin Saarijärveltä.

Rovasti Joonas Laurila kertoo elämästä Sakkolassa jatkosodan aikana ja sen jälkeen

(jatkoa)

Ensimmäisenä talvena oli Sakkolassa asukkaita vain 1000 henkeä ja tämä joukko oli melkein kauttaaltaan aikaihmiä, lapset olivat vielä muualla Suomessa. Parhaimmaksi seurakunnalliseksi työmuodoksi osoittautui käydä kyläkunnissa pitämässä hartaushetkiä ja veisuuharjoituksia. Kulkuvälineinä näillä matkoilla, joita tein yhdessä tirehtööri Aaro Lehmusvuoren kanssa, olivat kaikki mahdolliset kulkuneuvot. Useimmiten kuljimme sotilaiden kuorma-autoissa, mikäli saimme ne pysähtymään, ellei se onnistunut, oli monta kertaa edessä jalkapattikka. Myöhempanä aikana tahtoimme autojen pysähdyttämiseksi edistyi. Kun oli välttämättömästi ja kiireellisesti päästävä pitämään kuulutettua hartauslaisuutta johonkin kaukaiseen kylään, haimme avuksemme silloin

sen kanslia-apulaisemme nti Elsa Jääskeläisen, jolla oli ihmeellinen mahti saada autot pysähtymään! — Kun hän oli seisahduttanut auton, nousimme me sen lavoille ja nti Jääskeläinen läksi jatkamaan keskeytyneitä tehtäviään. Osanotto ensimmäisenä talvena pidettyihin kylähartaushetkiin oli hyvin runsas. Eräässä kuukausikertomuksessa Tuomiokapitulille on maininta, että kyläkunnan kaikki asukkaat, kahta lukuunottamatta, olivat saapuvilla. Tireht. Lehmusvuorelle, uskolliselle työtoverille sekä Sakkolassa, että siirtolaisuudessa lausun vieläkin alttiudesta parhaat kiitokset. Ajoimme pyörillä yhdessä tuhansia kilometrejä ja kahlanneet yhdessä Suvannon hankia, niinkuin esim. silloin ensimmäisenä talvena Røykkylään mennessämme.

Kun saapui kevät 1942, saapui se ihanana Kannaksen keväänä,

joka yllätti minut laululintujen runsaslukuisuudella. Ei-sakkolalaisille voin vakuuttaa, ettei missään paikassa maassamme ole sellaista elämää luonnossa kuin siellä! Kyllä, muuallakin kukkuu käki, mutta siellä on puhuttava käkien kuorosta. On puhuttava kottaraisten monilukuisista kuoroista. On kuin olisi jokaisella oksalla oma soittajansa! Hurmaantuneena kuuntelin tätä konserttia monta kertaa Patamäen rinteillä koettaen laskea, monta käkeä oli äänessä samalla kertaa, laskuissani aina sekaantuen, ja samalla vastavuoroisesti vihellen eloisan kuhankeittäjän kanssa.

Kevät 1942 oli ihana myöskin senvuoksi, että silloin palasivat Sakkolaan muutkin muuttolinnot: Palasi siirtolaismatkalta olleiden seurakuntalaisten valtaosa. Lapia muistuttava autiuden tunne

katosi. Talvikuukausina se oli ahdistunut, kun alkuaikana kauppaan oli 15 km ja postiin 9 km. Nyt kuultiin lasten ääniä ja ahkera toimeliaisuus antoi leimaa kaikelle elämälle.

Sakkolassa eletty ajanjakso kesti kuitenkin vain noin kaksi ja puoli vuotta. Se päättyi sodan antamaan uuteen iskuun kesällä 1944. Tuon jälleenrakennusajanjakson aikana oli monessa asiassa edistytty: Pyhäkoulutyö oli käynnissä, oli nuorisotyötä ja kerhotoimintaa, mutta sodan edelliselle tasolle ei vielä ollut ehditty. Samaa on sanottava seurakunnallisesta rakennustoiminnasta. Se pääsi hyvään vauhtiin. Uudet pappilan tuparakennus ja diakonissan asunto saatiin valmiiksi ja seurakuntatalo rakennettiin vesikattoon asti, mutta valtava urakka oli vielä jäljellä: Kirkko ja pappiloiden päarakennukset olivat vasta piirustusvaiheessa. Samoin kuin uusi sodan isku väkivaltaisesti repäisi seurakuntalaiset auran kurjesta ja rakennustelineiltä ja sysäsi heidät tyyliä uudelle evakkomatkalle, samoin heidän pappinsa menetti innostuttavan työkenttensä jälleenrakennustyössä, mutta seurakuntaansa hän ei menettänyt: Ihmiset jäivät ja se on monin veroin enemmän kuin työmuodot ja rakennukset. Ihmiset jäivät, heidän kuolemattomat sielunsa jäivät ja hyvä ja armollinen Jumala jäi.

Olen kuullut seurakuntalaisten suusta ajatuksen, että Jumalan rakkaus siirtolaisiin ilmenee siinä, että hän irroittaa sydämiämme siitä, mihin luontainen kiintymyksemme meitä vetää: kotiseudusta, omaisuudesta. Tämä irrottaminen johtaa ihmisen tuskaan, mutta jos hän tyytyy olemaan Jumalan työkenttänä, hän saa menetyksensä tilalle sisäisen rikkauten. Tämä rikkaus tulee ihmisen osaksi ainakin kahdella tavalla sisäisenä rauhana, jonka sisältönä on syntien anteeksisaaminen armosta ilman mitään meidän ansiotamme tahi mahdollisuuttamme, ja toiseksi: ihmisten ystävällisyyden kautta.

Kun ajattelen elämäni pappina, olen saanut kokea alinomaan Jumalan puolelta ansaitsematonta armoa. Olen ihmetellyt Jumalan kärsivällisyyttä minua, huonoa pappia, kohtaan. Jospa sydämeni osaisi kiittää Jumalan hänen hyvydestään. Ja kun ajattelen elämäni siirtolaispappina on osakseni langennut niin suuri määrä ihmisten ystävällisyyttä, että olen monta kertaa tuntenut kulkevani kuin juhlasaatossa. Jos asettaisin kysymyksen kumpi on papille onnellisempaa ja kumpi on Jumalan tahdon mukaisempi tie: Hyvät ulkonaiset olosuhteetko ja etäisemmät välit ihmisiin, vaiko kulkeminen yhdessä vaivojen tietä ihmisten osanoton ja rakkauten kantamana, ei ole vaikeaa tähän kysymykseen vastaaminen.

Nämä manneet kuusi vuotta sakkolalaisten parissa tekevät vastaamisen minulle helpoksi ja yksinkertaiseksi.

Siirtolaisuusajan ulkonaiset vaiheet ovat nopeasti kerrottavissa: Ensin Rautalammin kesällä 1944, sitten Lempäälään syksyllä 1945. Rautalammin jouduin sakkolalaisten kanssa minulle tutun savolaisen kansan keskuuteen ja viihdyin siellä hyvin, mutta muunlaista todistusta en voi antaa Lempäälässä oloajastanikaan: vaimoni ja minä viihdymme siellä hyvin. Molemmat lempääläiset virkaveljeni rovasti Toivo Hannula ja pastori Oiva Perkiö olivat koko ajan, ilman mitään poikkeusta antaneet veljellistä tukea ja apua. Yhteistyömme oli sopusointuista ilman mitään säröä. Rovasti Hannula on monissa asioissa sydämellisesti auttanut ja en voi olla liikutuksella mainitsematta, että pastori Perkiö silloin kun tulipalo hätyi meidät asunnostamme, tarjosi omasta asunnostaan perheeleni kaksi huonetta ja rouva Perkiö oli valmis jakamaan keittiönsä vapaaehtoisesti vaimoni kanssa. Kun joskus kirjoitetaan historiaa siirtolaispappien ja paikallisen papiston väleistä, aukenee Lempäälän kohdalla valoisa lehti. Ajatelen hyvillä mielin, että Lempäälään sulautuvat sakkolalaiset joutuivat heitä hyvin ymmärtävien sielunpaimenien hoitoon.

(jatkuu)

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

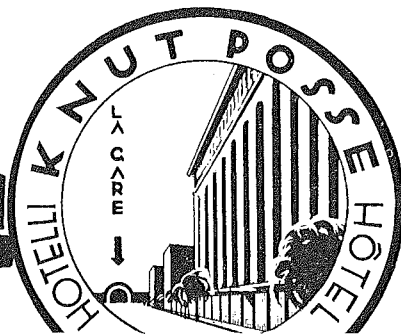
Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Eka Karppanen:

**Nuorukaisena
Knut Possen
jäljillä**

KARJALAN LIIKEPALATSI

Viipurin valtakadut olivat esp-lanaadityyppinen Torkkelinkatu ja boulevardityyppinen Alensanterinkatu, jotka leikkasivat toisiaan samaan tapaan kuin Suomen lipun siniristi. Tähän kaikkein vilkkaimpaan liikekeskukseen Aleksanterinkadun varrella valmistui vuoden 1929 lopulla Uno Ullbergin suunnittelema upea liikepalatsi. Se muodosti julkisivun pihan puolella sijaitsevalla Karjalan Kirjapainon vanhemmalle taloryhmälle, missä sijaitsivat lehden toimitus, paino, kirjansitomo, kuvalaattalaitos ja mitä kaikkea sen tekniseen puoleen kuuluikaan.

Julkisivun avara pääsisäänkäytävä, jonka laajan lasioven takana komeassa piccolo-puvussaan liikehtivä hissipoika joutui kadulla liikkuvienkin näytteeksi ja ihmetelyn kohteeksi, oli kulkuväylänä paitsi hotelliin ja ravintolaan, talon muihin alemmissa kerroksissa sijaitseviin kohteisiin, joita olivat tri Heikelin vastaanotto ja fyysikaalinen hoitola, tri Hurmeen vastaanotto, Karhula—Arabia—Iittalan näyttely-asioimisto, kokoomuksen puoluetoimisto, Karjalan reklaamiosasto, puutavaraliike Wiborg Woodin toimisto, vaatturiliike Velj. Turtiainen (missä hissi-pojankin virkapuku valmistettiin), Columbia-kahvila (alakerran jatkona), hammaslääkärin vastaan-

otto, parturi- ja kampaamoliike ym.

Tästä Viipurin keskipisteestä tulikin sitten työympäristöni viiden vuoden ajaksi. Jouduin siinä tekemisiin jokseenkin kaikkien viipurilaisten, kuin myös Viipurissa kävijöiden kanssa. Tunnetuimpana hotellivieraana muistan madame Kollontayn, joka asui siellä aina Moskovon—Tukholman -matkansa välietapissa. Kotimaisista tunnetuimpana hotelliasukkaana muistan Ilmari Iki-Kiannon omalaatuisessa siviilimilitaristisessa univormussaan. Hotellin vierasluettelosta muistan vielä nimiä sellaisia kuin Samuli Paulaharju, K. M. Wallenius, Vihtori Kosola, Wäinö Aaltonen, Jalmari ja Joel Rinne ym. ym. Knut Possen ravintolassa taas kokoontuivat kokouksiinsa Rotary-klubilaiset ja niihinhan kuului-
vat kaupungin kirkkimiehet kaikilta aloilta.

Tuon Viipurin vilkkaimman liiketalon ylös-alas-liikennettä hoitamaan tarvittiin kaksi hissipoikaa. Myöhemmin hotellin avattua ovensa, tarvittiin kolmaskin vuorottelija. Työvuoromme vaihtuivat viikottain.

POJAT ON POIKIA

Elämä uudessa maailmassani oli järjestynyt ihmeteltävän mukavaksi. Olin itsenäisempi kuin kos-

kaan aikaisemmin, riippumaton veljistänikin joilla oli omat ongelmansa ja omat harrastuksensa. Sitäpaitsi olin saanut työoverikseni Topin, oikean vertaiseni kaverin.

Jos itse olin lähtöisin maalais-oloista, Topin lähtökohta oli aivan päinvastainen; hän oli helsinkiläinen. Meillä oli kuitenkin paljon yhteistä, ennen kaikkea se, että molemmat olimme pienestä pitäen vailla kodin ja vanhempien tukea. Aatto-setä, Topin kasvatusisä, oli Viipurin linnassa toimivan Laivaston Radioaseman virkamies ja samassa linnassa oli heillä virka-asuntokin. Tosiaan — Topilla oli kotinaanakin Knut Possen linna!

Muistorikkaimmat poikavuosien seikkailut sain kokea juuri noilla muinaisilla Knut Possen asuin-sijoilla, Viipurin vanhan linnan vaiheilla. Pojat on poikia kaikkina aikoina — niin tuolloinkin. Oli tutkittava vanhan linnoituksen salaisimmatkin sopet, koluttava kolkat joissa ilmeisimmin oli vaaroja tarjolla. Kaikkein kiinnostavimmat paikat löytyivät luonnollisesti linnan tornin huipulta. Torni oli korkea, ilman välikerroksia ja vain kapeat seinämiä kiertävät portaat johtivat huipulle. Korkean kupoli-
osan lakikorkeuksiin eivät portaat kuitenkaan ulottuneet, vaan kattoa tukivat sen keskipisteessä vain jonkinlaiset rautakiskoristi-

kot. Niinpä urotyö kaverin silmissä olikin täydellinen, kun tuo ylhäinen lakipiste oli saavutettu. Siinä sitten kiskojen päällä epä-mukavasti kyyhöttäen viivyimme pitkät tovit laskien, kuinka kauan sylki viipyy tornin huipulta kivilattialle. Näin jälkeinpäin sen muistelemisenkin aiheuttaa pelon puistatuksia.

Unohtumattomana on säilynyt mielessäni myös eräs syyskesän seikkailu Topin kanssa vanhan linnan vaiheilla ja kauempanakin. Yöllä oli vallinnut myrsky, jonka mukana Linnasaaren rantaan oli ajautunut salmen pohjoispuolelta Hiekan rannasta irtautunut vene. Airoja ei veneessä ollut, mutta jostain sellaisetkin löysimme ja niin lähdettiin merille. Soudimme

Linnansillan alitse ohi Tervaniemen, Neitsytniemen ja Sorvalin. Jossain Leppäsaaren tienoilla paluuta yrittäessämme saimme harmiksemme todeta, ettei soutamisen vastatuuleen ollutkaan yhtä helppoa kuin myötäisen mukana eteneminen. Luovutimme jo halulla soutuvuoron toiselle ja yritimme soutamista yhdessä kumpikin airollaan, emmekä kuitenkaan päässeet paljoa paikaltamme. Hain mielin katselimme kaupungin suunnasta lähestyvää moottoriveneä huokaillen, että päästäpä moiseen kyytiin, missä kone tekee työn ja matka taittuu nopeasti vastatuulestakaan välittämättä.

Moottorivene sivuutti meidät läheltä, teki sitten kaarrokseen ja oli tuokiassa veneemme vieressä. Olimme siksi ällistyneet äkillisestä

toiveemme toteutumisesta, ettemme osanneet edes vastata tiedusteluun, tahdommeko siirtyä toiseen veneeseen. Siihen vain olimme jotenkin joutuneet ja näimme oman veneemme keikkuvan tyhjänä aallokossa köydellä moottoriveneeseen sidottuna — kohti kaupunkia.

Retken loppuvaiheessa sitten selvisi, että moottorivene ja siinä olevat miehet edustivat Viipurin poliisilaitosta. Ja me pojat — me joutuisimme — jollemme peräti putkaan, niin joka tapauksessa jotenkin vastaamaan vieraan veneen haltuunotosta. Aatto-sedän arvovaltaisella myötävaikutuksella saatiin juttu myöhemmin sovussa selvitettyksi.

Jatkun

Elämää Sakkolan Kiviniemessä Hiitola-Raasuliradan rakentamisen aikana, sekä sen jälkeen

Tämän syksyinen värikäs metsä kutsui puolukka—sieniretkelle. Siellä kulkiessani muistuvivat mieleeni ne monet puolukkamatkat lapsuusmailla, joita lapsijoukolla teimme Vaalimon metsiin ja Ilmamen rinteille. Keväisin kerättiin ”mörskyjä”, korvasieniä, joista mamma laittoi hyvää sieniruokaa. — Selma osteli korvasieniä ja kuivasi ne ja lähetti saksalaisten syötäväksi. — Tätä Suomea matkatessani en ole tavannut yhtään ”mörskyä” näissä metsissä.

Syksyisin oltiin paimentamassa lehmiä. Laitumina oli Petäjäjärven niitty, Kaita, Peto-ojan ja Maksimoin niityt. Meitä oli koko joukko paimenia, sillä useamman talon niityt olivat lähekkäin. Paimenet olivat yhdessä ja karja ajettiin yhtenä laumana iltaisin kotiin.

Mielellään käytiin paimenessa. Evääksi kokonainen ruisleipä, voisilmä keskelle, sekä maitoa ja perunoita. Nauriita saatiin niityiltä, jossa niitä viljeltiin. — Aivan tulee vesi kielelle vieläkin, kun muistelee niitä makoisia peruna- ja nanuris paistikkaita.

Noihin aikoihin rakennettiin rautatietä Hiitolasta Raasuliin. Junttasivat paraillaan Peto-ojan kohdalla niittyyn pöllejä ja lauloivat junttalauluja, useimmin hyvinkin rumia. Rautatie halkaisi juuri niitä niittyjä, joissa olimme paimenessa. Rakennustyöt meitä kiinnostivat niin paljon, että leh-mät unohdettiin ja pääsivät kaurahalmelle... Erikaisen kiinnostuksen kohde oli pieni veturi, joka kulki hitaasti ja kuljetti rakennustarvikkeita rakentajille. Maata

leikattiin ja taasen nostettiin, jotta rautatiestä tulisi tasainen.

Valmistui Peto-ojan silta. Kiviniemen kosken siltaa rakennettiin aika kauan ja muistaakseni se tehtiin puusta. Vapaussodan aikana se räjäytettiin ja pamaus oli niin kova, että monen kilometrin päässä särkyi talojen ikkunoita.

Seuraava silta rakennettiininkin jo raudasta.

Ratatyöläisiä asui kylässä. He hakivat maitoa, voita ja leipää taloista. Toivat myös vilkkautta kylän elämään ja uusia aatteita, joista ei ennen oltu kuultu, eikä niistä tiedetty. Iltaisin kävivät tarinoiden kuulemisessa miesten kanssa. Kotonani asui ratamestareita, sen vuoksi naapurin isännät tulivat kuulemaan uutisia rautatiestä ja muista maailman tapahtumista, sekä huista joita kierteli Suomessa, sillä elettiin vuotta 1917.

Rata tuli kulkemaan läheltä kotiani ja juna kulki jo monta kertaa päivässä ohi. Rautatielle ei saanut mennä, se oli ankarasti kielletty. Missäpä lapsilla olisi ollut jännempää kuin ratapenkereellä? — Laittaa viisi- tai kymmenpenninen kiskoille ja mennä piiloon odottamaan kunnes juna kulki niiden yli. Latistuvathan näin pennokset ja joskus juna vei ne mennessään. Uskaliimmat kaivoivat itsensä ratapölkkyjen väliin ja odottivat junan tuloa! Ihme, ettei meille kenellekään sattunut vaurioita!

Veturi alkoi sitten viheltää kotini kohdalla ”kukko kiekuu”! Olivat näet huomanneet talossa olevan nuoria neitosia, Anu ja Emma. Vuosikymmenien jälkeenkin kuuli veturin viheltävän entisen kotini kohdalla tätä vanhaa säveltä! Naapuritkin muistanevat?

Oliko sitten sattuma vai tarkoitus, sillä rautatie joutui heti palvelemaan sotaista joukkoa. Muistan kuinka ratatyöläiset ajelivat junalla ja keräilivät aseita taloista, joita oli ollut haulikko jossain, useammassa ei sitäkään.

Miehet sanoivatkin, että tuon se rautatie teki. Rauhalliseen kylään toi rauhattomuutta. Pian huhuttiin sodasta ja kylän miehiä komennettiin rautatieasemalle vartioon. Sota alkoi, Raudun puoleinen taivas hehkui punaisena ja kova paukkuaminen kuului Kiviniemeen saakka. Rautatiesilta Kiviniemen kosken yli räjäytettiin. Nukuimme vaatteet päällä ja kengät jalassa, joka hetki valmiina lähtemään sotaan ”karkuun”. Nuoret naiset oli komennettu seurantalolle hoitamaan haavoittuneita, joita tuotiin rintamalta. Rajalta tuli sotapakolaisia tien täydeltä, oli ihmisiä ja eläimiä.

Tuli käsky viedä lapset kosken toiselle puolelle, sillä jos maantiesilta räjäytetään, niin ei siviiliväki

pääse enää pakoon. Siltaa ei kyllä räjäytetty.

Isäni vei meidät Saviojalle Raaskan mamman taloon. Mamma oli meille kaukaista sukua. Sinne vietiin myös yksi lehmä, että saatiin maitoa. Äitini lähti mukaan, sillä sisareni oli silloin vain vuoden vanha. Meidän mamma jäi kotiin hoitamaan karjaa. Minä jouduin useasti käymään kotona, milloin mitäkin asiaa oli toimitettava. Kiviniemen maantiesillalle oli asetettu vartio. Kaikilla piti olla lupalappu sillan ylittämiseen, lapsillakin. Muistan erään tapauksen: Minut lähetettiin kotiin hakemaan voita ja leipää. Miten liehen hukannut lupalappuni, jonka isäni oli minulle hommannut juuri sen takia kun jouduin useaan käymään kotona. Sillalla vartiomies ”tivasi” minulta lappua, mutta vaikka kuinka hain taskuista, en sitä löytänyt. Vartiomies sanoi: — Lapun kadottaminen on paha asia. Kysyi: — Kenen tyttö olet ja mihin menet? Sanoin isäni nimen ja että menen kotiin käymään. Hän sanoi: — Kyllä isäsi tunnen, mutta uskallanko laskea sinut menemään? Tuumi vähän aikaa ja sanoi sitten: — Jos ehdit käymään siinä ajassa kun hän on vartiossa, niin hän päästää menemään. Tietysti lupasin. Juoksin kuin henkeni edestä. En varmaan ole eläissänikin koskaan niin kovaa juossut. Kun tulin kotiin, mamma hätäntyi pahemman kerran ja

kysyi kuka kumma sinua ajoi takaa tuolla lailla, kun olet noin ”lähähdyksissä”? Sanoin, että voit ja leivät reppuun pian, on kiire takaisin! Ei ollut aikaa mammalle selittää sen tarkemmin kiirettä. — Mamma jäi päivittelmään ja huokailemaan: — Voi lapsi parka. — Minulla oli paha mieli koko matkan, kun en mammalle ehtinyt selvittää kiireen syytä.

Vartiomies oli tyytyväinen kun ehdin ajoissa ja kehui minua reippaaksi tyköksi. Olin toki siitä hyvilläni, vaikka mieleni oli apea mamman hätäntymisen takia.

Hevosia otettiin rintamalle. Kotoani annettiin ruunahevonen. Toistalon setä-Ville ei antanut hevosta yksinään, vaan lähti itse mukaan ajamaan ja samalla huolehti meidänkin hevosesta. — Sedän hevonen oli kaunis liinaharja. — Paljon jäi hevosia palaamatta sodasta takaisin, mutta Ville-setä toi hevoset terveinä kotiin.

Sota loppui ja elämä alkoi taantua. Rautatie oli valmis ja työläiset lähteneet. Sotaväki jäi kylään ja täytti koulut ja talot. Kiviniemen sotilaskasarmeja alettiin rakentamaan.

Kansakoulukin aukaisi ovensa ja opettajat Hilma Koskenjaakko ja Huugo Hammar odottivat meitä lapsia jatkamaan koulun käyntiä, siitä mihin sota sen lopetti. Silloin Kiviniemen lapset molemmilta puolen koskea kävivät samassa

Klaudia ja Lauri Pelkiselle

Lämmin ja sydämellinen tervehdyksemme ja myöhäiset 70-vuotisonnittelumme Teille sinne kauas Suurenmeren taakse meiltä entisiltä kiviniemeläisiltä!

Olimme 23.1.1978 Viialassa Meeri Männikön 70-vuotispäivillä, jossa juttu alkoi kulkea oman Suvannon Seudun kirjoitusten aiheissa. Me kaikki olimme iloisia Klaudian miellyttävistä kirjoituksista, joissa olet kuvannut koti-

koulussa. Samassa koulussa kävivät myös Röykkylän kylän lapset. Heiltä oli matkaa 3 kilometriä koululle. Muistini mukaan Röykkylästä tuli aina enemmän poikaoppilaita kuin tyttöjä. Opettaja Koskenjaakolla oli tapana laittaa meitä tyttöjä Röykkylän poikain viereen itumaan. Minä istuin Vulin Jussin ja Huuskan Matin viressä, toisten nimiä en muista. Ei siis ollut ihme, että syksyisin olimme uteliaita siitä, millaisia poikaoppilaita tulee Röykkylästä.

Olin jo viimeisellä luokalla kansakoulussa, kun taas olimme uteliaina katselemassa Röykkylän uusia poikia. Joukossa oli yksi poika, joka oli päättänsä pitempi toisia ja hän oli Tauno Huuska, hänkin tarkkaili meitä. Ottipa sitten aikanaan vaimonkin Kiviniemen tyttöistä. Iso mies Taunosta kasvotkin. Vuosikymmenien kuluttua olemme nyt eläkeläisinä samalla paikkakunnalla, täällä kauniissa Saarijärven pitäjässä.

Onnellinen, ainaiseksi mennyt on lapsuuden aika. Kuinka en vaalisi muistoja. Nämä virkistävät, kasvattavat ja tulevat rikkaammiksi elämämme mukana.

Ylämäen tyttö

Terveiset USA:sta

Tervehdys Teille jokaiselle jotka tapasin Sakkola-juhlilla Juupajolla. Kiitän myös tilaisuudesta saada esittää siellä Floridan karjalaisten tervehdyksen ja myös sanonnasta ”amerikkalaisittain”, joka mielestäni oikein tulkittuna on: ”Täys sanan vapaus kuin ennen”. Oli mieluista nähdä nuorten in-

kyläämme ja elämäsi siellä. Keskustelun tulos oli, että tervehdimme ja kiitämme Teitä Suvannon Seudun palstalla ja tietysti kiitos myös yhteyksien pitämisestä. Me toivomme lisää tekstiä!

Aika rientää, me vanhenemme ja vuosikymmenet lisääntyvät, mutta elämä kertaantuu muistojen parissa. Lapsuus-, nuoruus- ja miehuusvuodet, muistot niistä, sekä entiset ystävät, naapurit ja omaiset ovat meille henkinen aarre jota me vaalimme kokoontuessaamme yhteen näillä uusilla asuinsijoilla.

Meillä oli jälleen muistojen tilaisuus Männikön perheen luona. Siellä laulettiin, puhuttiin ja runojakaakaan ei unohdettu. Toivottavasti nämä etunimet, jotka luettelen tässä kertovat Teille meistä tervehdyksen lähettäjistä: Meeri, Toivo, Iivari, Aliina, Helena, Lempi, Riku, Esteri, Urho, Helvi, Aatos, Aili, Taimi, Iida, Alma, Anni ja Helmi... Ehkä joku unohtui, mutta onhan tässäkin nimiluettelossa jo muutamaksi hetkeksi muistojen kerän purkamista.

Jospa tämä pieni ja vaatimaton tervehdyksemme ja kiitoksemme palauttaa mieliinne kotiseudun armaat kasvot, ystävät ja naapurit siellä.

Toivotamme Onnea ja Menestyksen vuosia Teille!

Kiviniemeläisten puolesta *Helmi*

nostavaa karjalaista toimintaa, joka antaa rohkaisua toivomaan nuorten toiminnan jatkuvan. Myös me ikäiseni jotka ovat kokeneet heimomme raskaat ajat, teiltä oli mieluista kuulla oman synnyinseudun murretta ja välitöntä tapaa keskustella.

Meillä on ainutlaatuisen rikas perintö: Ikivanha Kalevalan kulttuuri, jolla tuskin on vertaa koko maailmassa. Kuka tahansa siitä ylpeilisi! Työ sen säilyttämiseksi tuleville sukupolville on suuri velvollisuutemme!

Tultuani Torontosta tänne Floridaan oli seuraavana lauantaina Turisti-klubilla karjalaisten ”markkinat”. Oli myytävänä piirakkaa ja leivonnaisia. Tavara kaikenlaista tarpeellista ja kaiken tuon tavarahan oli seudun suomalaiset lahjoittaneet vanhainkodin kiinnelainan lyhentämiseksi. Lisäksi oli myös arpajaiset.

Täällä pidettiin myös Suomen itsenäisyyden 60-vuotisjuhlit. Juhlat järjestettiin kahdeksan suomalaisseuran yhteisvoimin ja on tunnustettava, että ne oli arvokkaat juhlit. Juhlapuheen piti Washingtonin suurlähettiläämme.

Tuntui kuin täällä kaukana oltaisiin isänmaallisempia kuin nyky-Suomessa. Siihen vaikuttaa täysi vapaus jokaiselle tuoda julki ajatuksiaan ja yleinen asenne: joka on hyvä suomalainen on silloin myös hyvä amerikkalainen. Kaikki itsenäisyysjuhlien tuotto meni nytkin kokonaisuudessaan Suomen sotainvalideille.

Kaikkille heille jotka kestävinä uurastavat kansallisen perintömme ylläpitämisen puolesta toivotan parhainta Uutta Vuotta!

Floridassa joulukuussa 1977

Jenny ja Väinö Vanhanen

Pärssisen Konepaja

35500 Korkeakoski puh. 935-81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ
- KORISTETAKOTÖITÄ

Suvannon Seudulle

Suvannon Seutu on kahden vuosikymmenen ajan yhdistänyt meitä sakkolalaisia. Se on tulkinut kaipaustamme kotiseutuun, missä juuremme ovat ja kiinnostavalla tavalla pitänyt meitä tietoisina toistemme nykyisistä toimista ja pyrkimyksistä. Tämän olen todennut selaillessani sidottamiani vuosikertoja. Lehtien sisältö ja henki yleensä kuvastaa vastaavan toimittajan kykyä nähdä ja ilmaista asioita ja tapahtumia.

Suvannon Seudun sisältö on monipuolinen ja antoisa.

Henkilökohtaisesti sekä Vokki oy:n puolesta kiitän niistä monista työni toimintaa ja tapahtumia käsittelevistä esittelyistä, joita on vuosien aikana esitetty lehdessämme. Toivon, että ne osaltaan ovat voineet tarjota virikkeitä karjalaisen kansanperinteen vaalimiseksi ja kehittämiseksi.

Paljon, paljon onnea...

Tyyne-Kerttu Virkki

Elämän epigrammi

*Kanna sä ihminen taakkasi
vaikka kuinka raskas lie.
Taivaan Isä tietää sen
ja perille vihdoin vie.*

*Esi-isät on täällä eläneet
ja ajallaan poies menneet.
Herra, johdata rauhaan lapsesi tie.
Kulje mukana tullen, mennen.*

Laina Huuska

Työteliäs aviopari

Kyllä se tässä maailmassa niin on, että jos osaa raaputtaa vaikka savipotin pohjaa, että siitä säveliä lähtee, niin siitä kehutaan maasta taivaisiin saakka, mutta jos tekee ahkerasti raskasta työtä, ei paljon kukaan "kurahta"!

Akseli Ahman Petäjärveltä oli yksi aikansa uurastajia. Hänen vaimonsa oli nimeltään Anna-Mari omaa sukuaan Kurikka. Akseli itse oli vahva, leveä harteinen ja ihon väriltään vaalea mies. Anna-Mari oli pienen puoleinen nainen, mutta vilkas ja erittäin ripeä liikkeen.

Akseli pystyi lähes kaikkea tekemään mitä työtä tarvittiin milloinkin. Hänen kaivamansa pelto-
ojakin oli silmää hivelevän kaunis ja kuin viivottimella maisemaan vedettynä. Kerran Akseli teki meille aita meidän omalla tilalla Petäjärven rannassa, aina rannasta Matti Virolaisen tilusrajaan asti. Akseli itse särki aitatarpeet, teroitti seipäät, etsi katajavitsat, eikä kulunut kovin pitkää aikaa kun aita oli valmis, vankkaa ja kaunista aita oli valmiina 600 paria.

Useita kymmeniä on se latojen ja sarainrakennusten luku minkä Akseli rakeni Petäjärven niittyalueelle, samoin suuri on lukumäärä puomeilla ja otvilla jotka hän valmisti uittojokien varsilla, ne on laskettavissa tuhansin kappalein.

Hän oli myös eri sahoilla sahurina. Ollessaan Peräkorven eli Nurmijärven sahalla hän teki kahta tuuria, joten piti olla Peräkorvessa yötäkin. Emäntä vei sinne uutta evätä miehelleen. Eväsreppu oli selässä ja "naperkkakori" käsivarrella ja korissa oli lankakerä ja käsissä sukka-
puikot joilla hän kulkiessaankin kutoi

sukkaa. Tämän matka oli yhteen suuntaan n. 10 km, joten meno-
matkalla valmistui sukan varsi ja takaisin palatessa jo Koselan paikkeilla oli Hepoharjun mäissä me-
noa tasattava, niin sopi jo kaartua kantapää sukkahan, Piustin sil-
lalla koko sukka jo valmistua, kun kotiin pääsi oli sukka valmis. Teh-
kääpä nykytuolet perästä!

Akseli ikääntyi ja minä miehityin ja pääsin samalla sahalle sahuriksi. Eikä tämä Sakkola Oy "Virkin saha" ollut mikään lepokoti: Karhulan pikaraami 8 tunnin löysissä tukkeja 600 kappaletta, toinen Lahden tehtaan hiukan vähemmän sahasi. Sahurit vaihto-

Suvannon Seutu

*Missä ne lauloi Suvannon laineet
ja Laatokka kannelta soitti.
Siellä me synyimme Karjalan
lapset,
siev' elomme päivä koitti.*

*Missä ne lauloivat Suvannon laineet
lauluaan öin ja päivin.
Siellä me lapsena leikimme
hoivassa isän, siskon ja äidin.*

*Missä ne lauloivat Suvannon laineet
siellä nuoruuden aika koitti.
Tanssimme siellä polkat ja valssit.
Häävalssinkin luonasi soitti.*

*Missä ne lauloivat Suvannon laineet
sen muistan kaikkialla.
Niin kauan kuin särkynyt
sydämein
lyö rinnassa paidan alla!*

Laina Huuska

Suomen valtakunnallinen "oikaisu" hiihtoladulla

Kulussa oli talvi 1920-luvulla, jolloin hiihrettiin kilpaa viesti-
hiihtona poikki Kannaksen Laatokan rannan tuntumasta Suomenlahden rantamaisemiin saakka.

Täksi kilpailupäiväksi oli Ilmojen Isäntä säästänyt oikean pyryjen pyryn, jolloin tuntuivat kaikki maailman lumet olevan liikkeellä kohti maata juuri tällä Metsäpirtin, Raudun, Kivennavan ja Terijoen kuntien alueella. Tuisku tukesi tiet ja pyrytti lunta tupaan sekä porstuvaan.

Tässä jumalan ilmassa, niinkuin vanhat ihmiset sanoivat, sisutteli Suvantolan mies heti ensimmäisellä viestiosuudella eroon toisista hiihtäjistä. Toisen osuuden hiihti Eemil mestarien mestari, näin hänen kunnioittava kutsumanimensä lausuttiin, ja tie jota pitkin oli tapana hiihtää tämä kilpailu, olikin täysin tukossa ja viereisessä maastossa näkyi lumeton

joen jää, jonka kova tuuli oli puhdistanut täysin lumettomaksi. Enempää tuumimatta sujautti Eemil sukset luistavalle jäälle ja sai vielä myötä-tuulen avukseen. Nyt entinen tasamaan hiihtäjä päästi ruista hihasta ja matka joutui hyvin kovaa vauhtia.

Kun pitkän ajan perästä maantietä ponnistelevat hiihtäjät tulivat Lipolan vaihtopaikalle niin Eino Rahikka hätäili kovasti ja huusi: — Eemil ajoi suoraan vieraaseen valtakuntaan! Mitäs nyt on tehtävissä? Älä hiihtäjä, vastasi Simo Susi, Eemil on jo ajat sitten käynyt peseytymässä ja nyt ravitsemassa itseään!

Siinä oikaisussa olikin ihmettä kerrakseen, sillä valitsemansa hiihtoreitti kulki valtakunnan rajana olevaa kapeaa jokea pitkin, lienee ollut Mustaoja nimeltään, eikä Venäjän Kirsalon rajavartiostoon ollut matkaa kuin pari kilometriä. Oli onni matkassa, että saka pyry peitti myös vastarannan miehiltä tähytysmahdollisuudet ja näin Eemil pääsi omalle rannalle, Papinniemen kierrettyään, aivan ehjin nahoin, eikä mitään jälkiselvittelyä koskaan tullut.

Kun kilpailujen sääntöjä tutkitiin ja tulkittiin, ei löytynyt mitään kieltoa joka olisi estänyt tämän oikaisun, ainakaan etukäteen.

Hyvin uskallettu "tempu" tämä oli, mutta se takasi myös voiton viestin onnelliseen loppuun saakka.

Niin sitä ennen Suvantolassa hiihtivät, mutta en kehoita ketään tätä "tempua" uusimaan.

VP

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

vat raameja kerran viikossa raamilta toiselle.

Akseli kävi aina yöllä kotona, satoi tai paistoi päivä. Joku voi tätä epäillä, mutta se oli totisinta totta.

Talvella oli Suvannon yli laillinen "viehkatie" Virkinrannasta Hiekkarantaan pituutta lienee ollut n. 1609 metriä! Maamatkaa oli, kulkureitistä riippuen 2—3 km. Viehkatien olivat talven tuiskut ja hevosten kaviot takoneet lujaksi panssariksi, joka pysyi keväällä viimeksi paikallaan.

Kerran keväällä oli jää jo heikkoa, kun eräänä aamuna Akseli saapui suksilla viehkatietä pitkin aamu-löysiin työvuoroon. Koko sahan työväki katseli Akselin saapumista yläsahan tasolta. Kaikki naiset pitelivät sydäntään kiinni. Tervosen Kaisa oli hyvin karski mummo, mutta silti otti esiliinan taskusta tippapullon ja tiputti "Päljätippoja" sokeripalaan ja pisti suuhunsa ja se helpotti! Jää oli viehkatietä lukuunottamatta jo sohjona, mutta Akseli selvisi rantaan saakka uppoamatta. Kohta, vähän ennen puoltapäivää virta toi Kiviniemen suunnasta jäälaudan ja se pukkasi tien poikki 200 metrin matkalta, mutta Akseli silti lähti illalla veneellä jälleen järven yli kotiinsa yöksi.

Kerran ennen joulua tuli kova pakkas, oli tyyni ja paljon tähtiä taivaalla, eikä yli järven pääsyt millään vehkeellä. Ja lähin hotelli oli Käkisalmissa, joten sinnekään ei kannattanut mennä. Akseli rauhallisesti ratkaisi pulman: Hän nukkui 2 yötä konehuoneessa uunin päällä, palttoo päällä ja nukku sikeästi. Kahden yön perästä jo jälleen jää kantoi ihmisen ja Akseli pääsi jälleen yksi omaistensa luo.

Oli sitkeä ja työteliäs mies.

Juho Kurikka

Emäntä Mèri Männikkö täytti 70 vuotta

Emäntä Mèri Männikkö os. Usvakari täytti 70 vuotta 23. 1. 1978 Viialassa. Hän on syntynyt Kuolemajärvellä, Kämärän asemalla, jossa perhe asui silloin, joskin vakinainen asuinpaikka oli Viipurissa. Hänen isänsä Karl Ulst oli veturinkuljettaja.

Suomalaisuuden Liiton kehoituksesta sukunimi muutettiin v. 1935 Usvakariksi. Jo nuorena hän joutui liike-elämän palvelukseen. Ensimmäinen työpaikka oli Sofia Alatalon kangas- ja lyhyttavara-liike Viipurissa, jossa harjoitteli 3 vuotta. Kaupakoulun käytyään vuosina 1925—27, jatkui liikealan palvelusmuodot Viipurin ympäristön maanviljelijäin maidonmyynti-osuuskunnanta Pisaran palveluksessa, aluksi myymälänhoitajana, sittemmin myymälöitten tarkastajana ja erilaisissa tehtävissä liikkeen konttorissa.

Sakkolan osuuskupan palvelukseen Kiviniemeen hän tuli v. 1934, ollen liikkeen liha- ja leikkausosaston leikkeleosaston hoitajana vuoteen 1939 ja kirjjanpitäjänä vuodesta 1943 aina liikkeen lopettamiseen asti. Mèri Usvakari avioitui v. 1939 mv. Toivo Männikön kanssa ja niin hänestä tuli ainainen kiviniemäläinen ja sakkolalainen, jota on vieläkin, vaikka asuinpaikat ovatkin muuttuneet. L-Sv järjestöön hän oli kuulunut vuodesta 1922, käyden erilaisia piirikursseja. Järjestön sairaanhoitajatar apulaiskurssin Viipurin sotilassairaalassa hän kävi v. 1931—32. Myös Kiviniemessä ollessaan hän otti aktiivisesti osaa L-Sv. järjestön toimintaan, ollen

Kiviniemen kyläosaston puheenjohtajana ja kuuluen paikallisjohdokuntaan. Talvisodan ajan hän oli Karjalan Kannaksella kenttä-sairaalassa ja jatkosodassa 4 divisioonan alaisessa kenttä-sairaala 25 A Karjalan Kannaksella ja Itä-Karjalassa.

Ansoissaan sodissa hänelle on myönnetty I ja II luokan vapauden mitalit. Hän on saanut myöskin 4 divisioonan muistoristin solkineen ja 1939—40 Karjalan ristin.

Sotien jälkeen hänestä tuli viialalainen, kuten muistakin tänne siirtyneistä karjalaisista, mutta yhteys kiviniemeläisiin on säilynyt Heidän kodissaan kokoontuvat milloin Kiviniemen kiltä (ns.), Karjalaseura, taikka Kiviniemen martat. Tämä viimeksi mainitun yhdistyksen toiminnassa Mèri on ollut erikoisen ansiokkaasti mukana, hän oli sihteerinä 16 vuotta, nyt rahastonhoitajana ja kuuluu johtokuntaan jatkuvasti. Eikä vain kiviniemeläisille, vaan muillekin yhdistyksille ja seuroille ovat heidän kotinsa ovet olleet avoinna. Myöskin hänen kirjjanpitotaitoaan

on käytetty hyväksi. Hän on ollut Suvanto-säätiön tilintarkastaja sen perustamisesta asti ja on edelleenkin. Lempäälän—Viialan osuuspankin tilintarkastajana oli useita vuosia ja Viialan osuusliikkeen tilintarkastajana vv. 1948—68.

Hänen merkkipäivänään tulivat ystävät, entiset ja nykyiset naapurit onnittelekäynnille Männikölle, tuoden sanoin ja kukkasin tervehdyksensä ja kiitoksensa. Onnittelijoita olivat mm. Suvantosäätiö, Viialan seurakunta, H-S martatapiiriliitto, Kiviniemen Martat, Kiviniemen kiltä, Viialan Karjalaiset, Viialan sotaveteraanit ja Viialan Lionit ja Ladut.

Monien onnitteilupuheiden herkkimmäksi puheenvuoroksi jäi Ida Hinkkasen muistelo Viipurin ajoilta, jolloin he Mèrin kanssa lauluin ja soitoin ottivat osaa Viipurin tuomiokirkkoseurakunnan nuorten toimintaan, joka perustettiin v. 1924 ja jonka perustajajäseniin hän kuului.

Mèrin rakkain harrastus varsinkin nuoruudessa oli uinti ja pika-kirjoitus. Tähän on vuosien varrella tullut monia lisäharrastuksia jotka kuuluvat maalaistalon emännälle, kuten koti- ja kotipiikan hoito, jotka ovat olleet hänen uurasuksensa kohteena.

"Kylvän ja kiiken peltoni laittaa, Luojalta kasvua toivoellen."

TS

HOVINKYLÄN KYLÄPÄIVÄT

on Arvo Hartikaisella kesäkuun 4. päivänä 1978 Vesilahden Rautialassa, joka ennakkotietona ilmoitetaan.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

80 VUOTTA täytti 29.12.1977 Larissa F alin o.s. Maila. Hän on ko-toisin Sakkolan Riiskasta. Nykyisin Kuopion lepokodissa.

80 VUOTTA täytti 28.1.1978 Aatto Repo. Hän syntyi maanviljelijän poikana Sakkolan Kaarnajoella, mutta on työskennellyt suurimman osan elämästään liikealalla. Vanhuuden päiviään hän viettää Lempäälän Moisiossa ja merkkipäivänsä Tampereella omaisten ja ystävien parissa.

75 VUOTTA täytti 3.1.1978 Väinö Pitkänen Lempäälän Sirvalahdessa. Kotikylä Sakkolassa oli Hapainen, jossa hän harjoitti maanviljelystä aina talvisotaan saakka. Hän oli mukana molemmissa sodissa. Sotien jälkeen aukeni eteen pitkä ja raskas evakkotaival joka monien vaiheiden jälkeen päättyi Lempäälän Kuljuun, mistä hän osti Murron tilan, viljellen sitä eläkeikään asti, jonka jälkeen luovutti tilan poikansa hallintaan. Eläkepäiviään hän viettää osakehuoneustossa Lempäälän Sirvalahdessa, jossa hän vietti myös merkkipäivänsä lähimpien omaisten kanssa.

75 VUOTTA täytti 14.2.1978 metsäyönjohtaja Heikki Repo Sulkavan Lohikoskella. Hän on syntynyt

Sakkolan Kaarnajoen Taipaleenjoella. Nuoruusvuodet kuluivat kotitalan työssä "Hätäkorvessa". Kolmenkymmenen vuosiluvun puolivälissä hän siirtyi Metsähallinnon palvelukseen, ollen työnjohtajana Käkisalmen, Iisalmen ja Savonlinnan hoitoalueissa ja jäädessä eläkkeelle v. 1969. Eläkevuodet hän on ollut aktiivisesti mukana Eläkeyhdistys-toiminnassa, kuuluen Eläkeliiton Itä-Savon piirin ja Sulkavan Eläkeyhdistyksen johtokuntaan. Samoin hän kuuluu Sulkavan kirkkovaltuustoon ja Lohilahden äänestysalueen vaalilautakuntaan. Pirteä "oloneuvos" vietti merkkipäiväänsä matkoilla.

70 VUOTTA täytti 21.12.1977 emäntä Helmi Nuora o.s. Nuora Vesilahden Rautialassa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 29.12.1977 opettaja Martta Koironen Saarijärvellä. Hän on kiviniemeläisiä. Opettajan uransa hän aloitti Sakkolassa ja jatkoi koulutyötään Keski-Suomessa m.m. Saarijärvellä, jossa myös viettää eläkevuosiaan.

70 VUOTTA täytti 30.1.1978 Jussi Vuoli Tampereella. Hänen ent. kotikylänsä oli Sakkolan Röykkylä. Ennen talvisotaa hän oli Suvantolan sahan kirjjanpitäjänä. Harrastuksista mainittakoon Kiviniemen nuorisoseuran näytelmätoiminta ja sekakuoro Kiviniemen Laulajat. Nykyinen koti on Tampereella, jossa hän viettää eläkepäiviään.

70 VUOTTA täytti 17.2.1978 emäntä Tyyne Kuoppo o.s. Määtänen Vammalan Illossa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Viikkala.

70 VUOTTA täyttää 23.3.1978 Aura Lahtinen o.s. Koironen. Hän kävi nuorena Kotkan kauppa-

koulun ja toimi kirjjanpitäjänä Sakkolan osuuskaupassa, Värsilässä ja Vammalassa, jossa avioitui osuuskaupanjohtaja Väinö Lahtisen kanssa. Kalajoen osuuskaupasta tuli heille pysyvä työpaikka, josta siirtyivät eläkkeelle. Eläkepäiviään he viettivät Saarijärvellä. Mainittakoon, että Aura Lahtinen on avustanut lehteämme Suvannon Seutua, kertoen Kiviniemestä synnyinseutunaan, sukulaistaan ja naapureista ja nämä kirjoituksensa ovat olleet miellyttävää lukemista. Toivottavasti saamme lisää kertomuksia. Lämmin kiitos ja runsaat onnen toivotukset!

70 VUOTTA täyttää 25.4.1978 Alma Saarinen o.s. Nirkkonen Kuopiossa. Hän on syntynyt Sakkolassa, josta siirtyi, solmittuaan avioliiton, Käkisalmeen. Sakkolassa hänen kotikylänsä oli Petäjäjärvi. Talvisodan jälkeen kuljettuaan useamman paikkakunnan kautta päätyi v. 1952 USA:n, jossa työskenteli aina vuoteen 1969, jolloin palasi takaisin Suomeen viettämään eläkepäiviään ainoan tyttärensä läheisyyteen, asuen omassa asunnossaan, tehden aikansa kuluksi käsitöitä, joista hän on aina ollut kiinnostunut ja joihin nyt eläkepäivinä on riittävästi aikaa.

60 VUOTTA täytti 12.2.1978 Martti Karonen Tampereen Ruskossa. Hänen entinen kotikylänsä oli

Sakkolan Sipilänmäki. Hän kuuluu Suvanto-säätiön valtuuskuntaan ja toimii Sakkolan sotainvalidikerhon puheenjohtajana.

60 VUOTTA täyttää 18.6.1978 Kirsti Hovilainen o.s. Falin. Hän on syntynyt Sakkolan Kiviniemessä. Nykyisin asuu Hämeenlinnassa.

Säkeitä Uudelle Vuodelle

Uuden vuoden alkaessa toivon tähti loistakoon! Että kaikki huolen murheet kansan päältä poistakoon.

Näin nyt vuoden vaihtuessa katseeni luon taakse sen: Siellä sodan, rauhan vuodet, ilot, surut mennehen.

Kaikki Luojan antamia, niit ihminen ei ymmärrä. Nöyrästi on otettava kaikki Luojan kädestä.

Pilvisenkin päivän jälkeen, päivä kirkas loistaapi. Haihtuu huolet, murhe kauas elämästä poistuupi.

Vakamus on elämässä sielu puhdas ihmisen. Olkoon siunattu tää vuosi — turvallisna kukien!

Helvi Laaksonen

Kuolleita

Hida Maria Naskali syntyi 16.6.1905 Sakkolan Haitermaassa, kuoli 26.12.1977 Tampereella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haitermaa.

Armas Veikko Kallonen syntyi 28.3.1925 Sakkolassa, kuoli 19.1.1978 Espoossa. Siunaus toimitettiin Espoon kirkossa 28.1.1978. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kelja.

Toimituksen tuoli

Suvannon Seudun kolmas vuosikymmen alkoi viime numeron myötä. Toivon tulevaksi oikein yhteistoiminnan vuosikymmenen tunnuksena: Yhteistyötä Suvantolan muistoissa!

Viime numerossa alkoi Eka Karppasen henkilökohtainen muistelu menneistä vuosikymmenistä

otsikolla: Knut Possen jäljillä, ja jatkuu vuoden loppuun saakka.

Kaino Repo on kirjoittanut tutkielman Sakkolan kylien nimien muodostumisesta ja alkuperästä tieteelliseen tutkimukseen perustuen ja useammasta kohdasta täysin oikein harkittuna.

Sakkola-nimen alkuperästä olen mielessäni ollut jo vuosikymmenet aivan samaa mieltä, että pitäjän nimi perustuu SAKU-nimeen.

Aina sotiin saakka käytettiin Sakkolassa etevästä ja monitoimisesta miehestä kehunimeä: AIKA-SAKU! Toisia etevämpi, päällikkö! Näin tuli koko Sakkola samalla nimessä jo julistetuksi toisia johtavaksi emäpitäjäksi, joka on täysin perusteltu kehuminen ja historiallinen totuus. Sakkolan murre kun aina liittää "Koon Kooohon" oli heti Sakkola-nimi muodostunut.

Toisia etevämmästä ja yritteliästä naisesta käytettiin Sakkolassa ja naapuripitäjässä Raudussa kehunimeä: ERI-PELI! Tämä alkumuoto on erittäin hyvä nimeksi, mutta kuinka se ääntyisi pitäjän nimenä, se jääköön naisten harkittavaksi.

Näitä nimi-aiheita olisi syytä pohtia lisää Suvannon Seudun sivuilla, esim. kirjoissa oleva kyläryhmän nimi: Pannusaari, ääntyi murteessa PANSOAR, mikä voi merkitä, ja alkusanana olla paljon muuta kuin "pannu-sana", jota vanha murre tuskin tunsikaan, oli vain kattila ja riehtilä ja viimeksi kastrulli!

Minä en koskaan päässyt käymään Pansaarella, mutta minulle on kerrottu, että siellä oli maasto niin mutkaista, että joka talon riihi piti ympäri kulkea kolme kertaa, ennenkuin pääsi pois kylästä. Joka riijureille oli hankalaa maastoa, niin luulisin.

Ehkä Pansaari on tuhat vuotta sitten ollutkin meren saari, olihan se yksi Sakkolan korkeinta seutua korkeuskäyrien mukaan, samoin

kuin Orjasaari Raudun puolella? Miten nämä saari-nimet muuten perusteltaisiin, kas siinä pulma?

Arkuntanhua-nimestä on perinnetieto, että nimi on tullut näkyneistä aarretulista, näin on minulle arkuntanhualaiset kertoneet. Enkä itse oikein uskokaan siihen, että orko-sana, joka tarkoitti puronotkelmaa oli Arku-nimen aihe, sillä KONOVITSANORKO juoksi Petojokeen eikä Suvantoon, jonka rantakukkuloita Arkuntanhuan kylä asutti?

Jos ja kun paikannimet tallettaisiin kylittäin kartalle, niin se olisi oikeaa kotiseutu-ajatuksen vaalimista. Siinäpä on tehtävää Aulis Airtolle ja Karppasen veljeksille. Oman kotikyläni n. 500 paikannimeä olen yrittänyt piirtää kartalle ja niitä on arkistoissakin, mutta ammattimiehen työ olisi tietysti paljon suuriarvoisempaa, kuin vähempään pystyvän harrastelijan.

Luontoon perustuvat kartat ovat käsittääkseni paljon arvokkaamat kuin taloja ja asutusta tallentavat, näin minä ajattelen. Talon nimi on ehkä 500 vuotta liittynyt paikkakunnan nimistöön, mutta viereinen maisema on jo paljon aikaisemmin muodostunut, vaikka sekin aina muuttui vuosien mukaan, kuihtui ja kalpeni, kasvoi ja "tanistui".

Olen lukenut Bertta Valtosen kirjan Kättilönä Karjalassa ja Saa-ra Isojärven Aurora Sipisen Lierihatun alla kertomaa ja nämä molemmat kirjat kannattaa ostaa ja lukea, ja luettuaan suhtautuu ihmiskohtaloihin paljon ymmärtäväisemmin, kuin viikkoa aikaisemmin! Suosittelen molempia teoksia jokaisen lukemistoon!

Koska päätoimittaja viime numerossa jätti Toimituksen tuolin pois, niin nyt vastaavasti otetaan vahinko takaisin ja pistetään kova kovaa vastaan, joten pakina jatkuu ja lopussa on lisäksi Saiman runo!

Kun pakinan aiheissa mainitsin rouvien Valtosen ja Sipisen kirjoista, jatkan vielä samoista aiheista. Kummassakin teoksessa kerrotaan "kylävorista". Molemmat ovat täysin oikeassa, mutta annetaan lisä mausteita:

Tuskin Suomessa on sellaista kyläyhteisöä joka ei yhteistä "kylävoraa" joutuisi elättämään. Sehän kuului ja on iät ja ajat kuulunut yhteisiin velvollisuuksiin ja hyviin tapoihin, niin Petäjärvellä-

kin tietysti, vaikka ei mitään emä-varkaita ollutkaan. Näissä hommissa sattui monta huvittavaa kohtausta, joissa tässä muistelen erästä mielenkiintoisimmista.

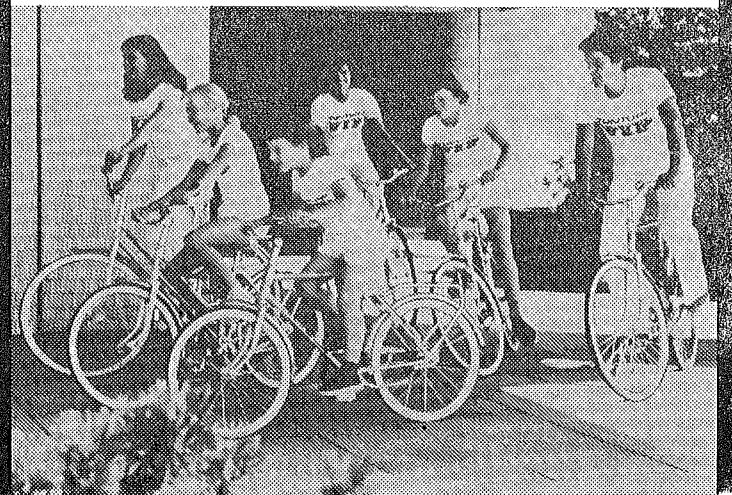
Oli kevät ja eräästä perheestä perunat loppuivat ja se tietysti vaikeutti myös syöntitouhua. Sekä aiheutti halut omin luvun vierailulle "omenakuopille", jotka täällä Hämeessä ovat "Pernakella-reita".

Esitys jatkui niin, että eräs pikukutalon emäntä kuuli illalla epäilyttävää suhketta "omenakuopilla" ja kun huomasi oman kuopan "runtikan" olevan auki, niin ripeänä heti haki ämpärillisen tuhkaa ja jäi käyttämään luukulle. Kun

TULE PYÖRÄKAUPPAAN

**jossa on kilpailukykyiset hinnat ja
asiantuntijapalvelu.**

Lempäälän Pyörä

M. TOIVA - Puh. 750 286

aikanaan karvahattu kohosi sopivaan korkeuteen emäntä kysymättä ja pelotta kumosi ämpärillisen tuhkaa päin hattua. Mies mätäkhti alas ja kuopasta alkoi aivan hirmuinen kiromeno ja nainen päivittelemään: — Siel onki miu oma veljään! Emäntä ei enempää säikähtänyt vaan jatkoi: — Jos puuttieheis otit ni olloa sujut, mut jos kirroilet viel, ni tuon liitast kuumoa tuhkoa ja viskoan pitki partajais! Tilanne ratkesi perherauhaan ja kyläläisten nau-run.

Valtonen kertoo, että kylässä ei uskallettu ollenkaan varastaa, sillä Vaalimoin tietäjä paljasti ja otti varkaan selville. Tämä myös on totta. Vaalimoin tietäjä pystyi lähettämään etuolentonsa edellään katsomaan, että on tietä selvä. Minä en muista koko tietäjää nähneeni koskaan, mutta kun olin ihan lapsi äitini näki heti aamulla ”Erkin ämmän” saapuvan kotini ”ojapolkua” meille. Tietäjä tuli kyllä sinä päivänä, mutta vasta monen tunnin päästä edellisestä näyttäytymisestään, joten sekin on ihme kerrassaan. Tilanne kehittyi edelleen, sillä eräät miehet kulkivat silloin lähes joka päivä kotini ohi työhön kiviniemäläisten niityille. Eräänä päivänä

saapui mies naapuripitäjästä su-pattelemaan isäni kanssa, tämä oli vapaussodan jälkeen ja silloin oli ruokaa niukalti, ja tämän miehen käynnin jälkeen isä laittoi vilja-aittaaan ylimääräisen puisen lukkolaitteen, jota nyvittiin naruista kissan reijän kautta, sillä vaikka meillä oli aittaaan laitettu puinen lukkosalpa ei siihen ollut avainta, ainakaan minä en sitä koskaan nähnyt. Ovessa oli vain ”ramppi” ulkopuolella. Lisäksi isä murahteli, latasi haulikon ja meni illalla istumaan pihapihlajien katveeseen lähelle aittaa.

Äiti kyseli, saamatta vastausta, kyseli ja itki nyyhki. Isä käyttäsi useamman yön ja sitten hän vasta kertoi: Se Vaalimoin mies kävi sanomassa kuulleensa ”Ämmän poikien” keskustelun kuinka ne kertoivat tähän tapaan: Siellä on viljaa, kun ahos on joka toinen päivä... ja päätös oli lähteä otamaan seuraavana yönä ja tästä kävi mies isääni varoittamassa.

Hyvä oli, että eivät saapuneet sillä isäni ja iso-isäni olivat tulisia miehiä, sillä kerran sen jälkeen paukkui pyssykin, mutta pitää se kertoa toisella kertaa.

— Seuraavana on tuolin kuva, ainakin ajatuksissa, ja Saiman runo:

Tuolin kuva

*Nyt katson kuvaasi tässä
— Seutu-lehti levällänsä —
piirrettyä pikaisesti,
muistuttamaan mukavasti
toimittajaamme totista
Petäjärven penkereeltä.*

*On touhu totista työtä,
kirjallista karjalaista.
Henkisesti hengittävi
ihmisessä — ijät ajat —
se lahja lahjaksi saatu
ilmaiseksi itsestänsä.*

*Ensin aina luenkin
”toimittajan tuolitansa”,
mitä sanovi tässä
lehtisessä leikitellen.
Onko puhe aiheen puolen,
vaiko muusta syystä huolen?*

*Se ilo on aina silloin
kun juhlassa Sakkolan tapaan
tuolilta toimittajamme
kuin kaikista huolista vapaan?
Suu naurussa juhlavieraan
puhe tulvi tukkunaan...
Se kokeillaan taaskin kerran
kun saavumme Pirkkalaan!*

SAIMA

joutui esilaulajaksi kirkkoon ja lukkarin apuna muissakin tilaisuuksissa olemaan. Kukaan ei lie ne koskaan Antin nuottikorvaa mittonut, mutta ääni oli vanhuksenakin kuuluva ja soinnukas kuin kurjen joikus kevytyössä. Hän osasi sanat hyvin moniin vanhan virsikirjan virsiin, lisäksi paljon piirileikkilauluja, retkilauluja ja ”renkutuksia”, vanhoja balladeja, marsseja, jopa omatekoisiakin aikaan saannoksia. Ääni raikui Petäjärven kumajavilla kangasmallain ainakin yli 70 vuotta, äänen vähääkään sortumatta. Eikä ääntä

Antti, esissälaulaja

Antti oli jo ikävuosiltaan vanhus, kahdeksankymmenenkuuden kesän lämmön ja talven pakkaset kestänyt, joukossa kylmäkesä 1868, jolloin kesää ei käytännöllisesti tullutkaan ja tämä kesä kuvastui Antin sisimpään niin voimakkaasti, että hän vielä 50 vuoden jälkeen sitä lähes kauhulla muisteli. Paljon oli elämän varrelta muutakin koettua: Hovin orjallinen ropotti-aika, monet mat-

kat Pietarissa, turkintekijän ammattikokemukset, lampuoti-tilan lunastus ja kunnostus, nuori avio- vaimo ja vaimon nuorena nukkuminen pois, lapset omassa hoivassa, leskeys vuosikymmeniä kestänyt ja monet muut koettelemukset.

Antin nuoruus- ja miehuusvuosina ei Sakkolassa ollut vielä kirkossa urkuja ja näin Antti kuuluva ja kirkasäänisenä miehenä

säästeltä, tuskin nykyiset kultakurkut siihen pystyisivät? Naisten mielestä pahinta kaikessa oli se, että Antti lauloi kaikki asia ja aihepiirit aivan ilman jaottelua, laulun aihe jumalisesta voi minutissa vaihtua rekilauluksi tai vieläkin siivottomammaksi.

Antin jalkavoimat olivat aivan verrattomat, vaikka kengänkannat kääntyivätkin ulkopuolelle lintta- taan, hän käveli sellaisia matkoja päivittäin, että nykyinen saman ikäinen sukupolvi tuskin pystyisi yhteen kierrokseenkaan. Joka pyhäinen kirkkomatka, jalkaisin virsikirja pärekopassa, teki jo lähes 40 kilometriä ja lähes päivittäiset kalamatkat saman verran ja kun muisti alkoi himmetä, tie joskus tempaisi jopa Porsaanmäelle saakka ja sinne on maantiematkaa... Eikä tästä kaikesta, laiha sitkeä Antti, näyttänyt ollenkaan rasittuvan, vauhti näytti vain yltyvän, vaikka hänellä olikin keppi kädessä, mutta olihan se silloin nuorilla herroillakin.

Kaiken muun harrastuksensa perustaksi Antti oli armoitettu kalamies. Jopa ammattikalastajat antoivat tunnustukset, että kyllä Antti kalamiehestä käy. Hänellä oli rysiä, verkkoja, mertoja jopa Simo-veljen kanssa lohikolukin koskessa. Simo-veli oli metsästäjä. Antti ei koskaan liene metsästänyt mitään.

Luonteeltaan esissälaulaja oli hyvä juttumies hyvällä tuulella ollen, mutta ärsytettynä ärhäkkä ja ”tulikukko” suuttumaan, joka ei kumartanut naista eikä herraa, ei sietänyt komentelemista toisilta, kuin ehkä omalta Katariinaltaan, jolle hän nuorena nukkuneena omisti laulun: Katariina Kaunoinen ja itkeä tirautti lopuksi vielä 90 vuotiaanakin, laulettuaan tämän omalleen omistamansa laulun.

Lunastamansa lampuotitilan hän, vastoin paikkakunnan käytäntöä, luovutti elatusta vastaan jo 1912.

Paitsi kalastus, oli Antilla har- rastus myös pärekorien teko. Hän kaatoi puun ja teki kaikki tarpeelliset vaiheet aivan kopan valmistumiseen saakka. Keväisin ulko- rakennuksissa tästä ei ollut mitään haittaa, mutta jos oli paha ilma ja korintekijä kanto rakennel- mansa elotupaan, silloin tuli emäntä-minijän kanssa aina ottelu siitä, että saako tehdä roskaa sisälle vai ei. Korintekijä aina otte- lun hävisi, mutta käski kuitenkin asianomaisen menemään takaisin sinne mistä on tullutkin. Kun il- mankin tullaan juttuun? Sopu silti aina perkailun jälkeen löytyi ja jälleen oli rauha kotona, hyvä tah- to perhepiirissä. Nämä korinsa hän myi halullisille, mutta hänen hintansa oli keisarin ajan rahassa määrättyä, eikä vanhus osannut ottaa huomioon rahan romahta- nutta arvon vähennystä.

Hiitolan — Raasulin — Pietarin rautatien rakennusvaihe oli me- nossa, eikä vanhus enää jaksanut käsittää mitä se oikeastaan tarkoitti. Kaikki paikat oli ihmisiä täynnä, naista ja miestä kuin me- ren mutaa. Lautaseinäiset ruokai- lu”pömpelit” oli rakennettu rauta- tien viereen. Suoria ja kaartuvia linjoja oli avattu poikki metsien ja niittyjen, joen kulku muutet- tiin, järvenlahti täytettiin, ”hullu- jussi” kauhoi tietään hiekkapal- teen rintaan. Oli touhua ja tohi- naa. Sitten tuli radalle jo pieni veturi, ”massina”, perässään hiek- kavaunuja.

Nyt Antti alkoi käyttää jo Län- näjärven länsipäähän kulkevaa jo kaivettua ”leikkausta” kulkutie- nään, koska sen hyväksi havaitsi. Tietyössä olevat omakyläläiset yrittivät puhua hänelle ”massi-

nan” alle jäämisen suuresta mah- dollisuudesta. Tähänkin esissälau- laja vain huitaisi kädellä: — Mi- täs hänel on miun peälle tule- mista, oha hottuu kyl, mänkyö sivutse! Kumminkin hän oikaisi radan aukkohakkausta vierusta- vaa metsäpolkua pitkin ja viritti piirileikkilaulun:

”Pappila piijat ne pinteliise puottiit Torajärve jeäl ja Pihlajameäl. Laittoit hyö Eljakse etsimeä ja Katrina Sipron katsomoa. Eljas se hyppäs, ja yle yötä kytäs, mut Katrina Sipro voa käi jälest.”

Lännäjärvellä oli hänellä turoja ja niiden vierellä mertoja. Koet- tuaan mertansa, ei Antti saanut yhtään kalaa, ei ahvenen ahventa! Pahan menoaminen alkoi heti ja syy selvisi: Rautatieläisakat koko kesän on paljailtie järves uosken- nelleet! Kaik kalat kuolee... Nyt tuli Antin askeliin menomeininkiä ja päästyään omakyläläisten luo rautatietyömaalle, hän pyysi näitä lähtemään kaivamaan oja, kerran lapiotkin on jo käsissä, Lännäjär- vestä maantien toisella puolen ole- vaan Kulppakankaaseen.

— Mitä se oja siin tekkyö? Et- täks työ tiije jot naiset on myr- kytäneet järven. Kaivetaan oja, otan leipää säkkiin ja ”väätetään” kaikki kalat uuteen järveen kuole- maa karkuun!

Miehet ei ottaneet asiaa vaka- vasti, jopa tuntemattomat epäili- vät, että onko tuollainen koskaan kaloja saanut. Tämä oli Antille liikaa. Hän lähti kohti Yläjokea. Pitäkää naisenna ja järvennä, on vettä virtaavaakin.

Järven ja Yläjoen väliä oli pari km ja tällävälin esissälaulajan mieli jo virkistyi hänen tunnus- säveleensä raikui kohta maiseman yllä: Herra Petteri käveli kama- rissaan...

● Jatkuu seur. numerossa

Tauno Hynnä
37550 MOISIO

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

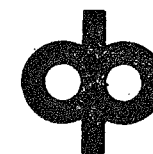
NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

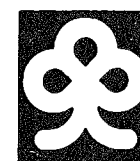
Vesilahti
puh. 931 - 739 541

Valkeakoski
puh. 937 - 41 810

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

*joustavaa
pankkipalvelua*

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseutulehti, ilmestyy 1978 8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 20 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm vakinaisista ilmoituksista alennus.

Toimituksen ja konttorin osoite 37370 Narva. Puhelin 931 - 734 843.

Postiliiketoimittaja TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspankki 37370 Narva. Käyttötilin numero 551105 4000 2770.

Vastaava toimittaja Viljo Purontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö, Helmi Uosukainen, Uuno Pulakka, Eero Koppanen ja Väinö Kekki.